

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2745

Vragen van de leden **Teunissen** en **Van Raan** (beiden PvdD) aan de Minister van Economische Zaken en Klimaat over *het bericht dat volgens de secretaris-generaal van de Verenigde Naties de wereld op de rand van de afgrond staat door de klimaatcrisis* (ingezonden 21 april 2021).

Antwoord van Minister **Van 't Wout** (Economische Zaken en Klimaat) (ontvangen 12 mei 2021).

Vraag 1

Kent u de berichten «VN-chef Guterres: wereld op rand afgrond door klimaatverandering» en «Climate change indicators and impacts worsened in 2020»?^{1, 2}

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Kunt u een uitgebreide reactie formuleren op het WMO-rapport «State of the Global Climate 2020»?³

Antwoord 2

Later dit jaar (rond augustus) komt het IPCC AR6 Werkgroep I rapport «*The Physical Science Basis*» uit. Daarna zal ik een kabinetsappreciatie geven van de laatste inzichten in ons klimaatsysteem, waarbij ik ook in zal gaan op het WMO-rapport.

Vraag 3

Onderschrijft u de stelling van de secretaris-generaal van de Verenigde Naties dat de wereld op de rand van de afgrond staat door de klimaatcrisis? Zo nee, waarom niet?

¹ NRC, 29 april 2021 «VN-chef Guterres: wereld op rand afgrond door klimaatverandering» (<https://www.nrc.nl/nieuws/2021/04/19/vn-chef-guterres-wereld-op-rand-afgrond-door-klimaatverandering-a4040440>)

² WMO, 19 april 2021 «2020 was one of three warmest years on record, despite cooling La Niña Extreme weather and COVID-19 combined in a double blow» (<https://public.wmo.int/en/media/press-release/climate-change-indicators-and-impacts-worsened-2020>)

³ Idem.

Antwoord 3

In het WMO-rapport waaraan de secretaris-generaal refereert staat dat niet zo geformuleerd, maar het is duidelijk dat de gevolgen van klimaatverandering zich wereldwijd steeds sterker doen voelen en dat er geen tijd te verliezen meer is om de mondiale emissies om te buigen en te doen afnemen voor 2030, als we de doelen van Parijs binnen bereik willen houden. Daartoe zijn aangescherpte klimaatambities voor 2030, zoals van de EU en nu ook de VS, essentieel.

Vraag 4

Wat zegt het u dat de gemiddelde wereldwijde temperatuur in 2020 zo'n 1,2°C hoger lag dan in de pre-industriële tijd?

Antwoord 4

Dat zegt mij dat er haast is geboden met vermindering van de mondiale uitstoot om de Parijsdoelen, met name beperking van de opwarming tot 1,5 graden aan het eind van deze eeuw, niet buiten bereik te brengen. De kans is al groot dat we eerst over de 1,5 graden heen zullen gaan, voordat we die in 2100 tot 1,5 graden hebben teruggebracht.

Vraag 5

Erkent u dat daarmee de opwarming van de Aarde nog verder is opgeschoven naar de kritische grens van 1,5°C? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 5

Ja.

Vraag 6

Erkent u dat iedere tiende van een graad opwarming een groot verschil maakt, zoals o.a. werd aangetoond in het IPCC-rapport «Global Warming of 1.5°C»?⁴ Zo nee, waarom niet?

Antwoord 6

Ja, elke tiende graad maakt verschil. Het IPCC 1,5 graden rapport heeft al duidelijk gemaakt dat de verschillen in effecten significant verschillen tussen 1,5 en 2,0 graden opwarming.

Vraag 7

Erkent u dat het beperken van de opwarming van de Aarde tot 1,4°C veiliger is dan een opwarming van 1,5°C? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 7

In principe wel, maar zoals gezegd zal het al heel lastig worden om overschrijding van de 1,5 graden in de loop van deze eeuw te vermijden; daarna is het terugbrengen van de opwarming tot een zo laag mogelijk niveau gewenst.

Vraag 8

Erkent u dat het 1,5°C-doel uit het Parijsakkoord daarom geïnterpreteerd moet worden als absolute bovengrens? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 8

Zie mijn antwoord op vraag 7.

Vraag 9

Erkent u dat het belangrijk is om de verschillende crises van deze tijd – zoals de klimaatcrisis, de natuurcrisis en de coronacrisis – in samenhang aan te pakken? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 9

Ja, het is verstandig om de verschillende crisissituaties tegelijk aan te pakken. Dat is ook de inzet van het herstelbeleid van het kabinet.

⁴ IPCC, 2018 «Global Warming of 1.5°C» (<https://www.ipcc.ch/sr15/>)

Vraag 10

Kent u de berichten «Climate change: Carbon «surge» expected in post-Covid energy boom» en «Global CO₂ emissions set for largest rise in 10 years»?^{5, 6}

Antwoord 10

Ja.

Vraag 11

Kunt u een uitgebreide reactie formuleren op het rapport «Global Energy Review 2021» van het Internationaal Energieagentschap (IEA)?⁷

Antwoord 11

De publicatie Global Energy Review 2021 van het Internationaal Energieagentschap (IEA) gaat in op de gevolgen van de corona-epidemie en het herstel daarvan. Het IEA geeft aan dat de daling in het wereldwijde energiegebruik, dat in 2020 door corona veroorzaakt werd, naar verwachting in 2021 weer teniet gedaan wordt. Dit heeft ook gevolgen voor de CO₂-emissie.

Waar in 2020 er sprake was de grootste daling in CO₂-uitstoot ooit (5,8% in 2020), verwacht het IEA in 2021 de een na grootste stijging van energiegerelateerde CO₂-uitstoot ooit (4,8%). De grote daling werd met name veroorzaakt door een sterke afname van de vraag naar kolen en olie.

Het IEA analyseert de vraag en aanbod-ontwikkeling van de verschillende energiebronnen in 2021. Hieruit volgt dat een groot deel van de verwachte stijging in CO₂-uitstoot wordt verklaard door de vraag naar kolen. Deze zal in 2021 met 4,5% stijgen, met name veroorzaakt door een sterk groei van kolengedreven elektriciteitsopwekking in Azië, en de vraag zal zelfs hoger liggen dan het pre-coronaniveau. Hoewel de verwachte totale wereldwijde CO₂-uitstoot voor 2021 met 1,2% onder het 2019-niveau blijft, is dit een zorgwekkende ontwikkeling. Ook omdat het IEA aangeeft dat wanneer de wereldwijde transportactiviteiten volledig zou herstellen van de huidige coronarestricties, de daarmee gepaarde gaande olievraag, de CO₂-uitstoot boven het 2019-niveau zou brengen.

Opvallend is overigens dat in Europa in 2021 het terugkaatseffect naar een pre-corona uitstootniveau minder groot is. Het IEA verwacht een toename van 80 Mt CO₂-uitstoot, hetgeen een derde is van de daling uit 2020. Dit wordt verklaard door een trager economisch herstel en vervoersrestricties, maar ook door minder afhankelijkheid van kolengedreven elektriciteitsopwekking en toename van het aandeel hernieuwbaar in de energievoorziening. Een positieve ontwikkeling is verder dat het aandeel hernieuwbaar wereldwijd steeds verder groeit. In 2020 was er wereldwijd, ondanks corona, sprake van een recordgroei van het aandeel hernieuwbaar in elektriciteitsopwekking. In 2021 wordt verwacht dat dit aandeel verder stijgt naar 30%.

Vraag 12

Wat is uw reactie op de voorspelling van het IEA dat de wereldwijde CO₂-uitstoot in 2021 sterk zal toenemen?

Antwoord 12

Hoewel de verwachte uitstoot in 2021 nog niet op het pre-coronaniveau van 2019 ligt, is dit een zorgwekkende ontwikkeling.

Vraag 13 en 14

Onderschrijft u de volgende stelling van IEA-directeur Birol «This is a dire warning that the economic recovery from the Covid crisis is currently anything but sustainable for our climate»? Zo nee, waarom niet?

In hoeverre voelt u zich aangesproken door deze opmerking van de heer Birol?

⁵ BBC, 20 april 2020 «Climate change: Carbon «surge» expected in post-Covid energy boom» (<https://www.bbc.com/news/science-environment-56805255>)

⁶ The Independent, 20 april 2021 «Global CO₂ emissions set for largest rise in 10 years»

⁷ IEA, April 2021 «Global Energy Review 2021» (<https://www.iea.org/reports/global-energy-review-2021>)

Antwoord 13 en 14

Ik onderschrijf de noodzaak tot blijvende inspanningen om de klimaatdoelstellingen te halen. Ook in Europa moeten we nog het nodige werk verzetten om uit te komen bij onze doelstellingen. Gelukkig blijkt uit de IEA-scenario's dat de Europese Unie voor 2021 nog steeds fors minder broeikasgassen zal uitstoten dan in 2019. Dat is deels te verklaren door trager herstel, maar zeker ook door toename van het aandeel hernieuwbare energiebronnen.

Vraag 15 t/m 19

Erkent u dat dit kabinet vooralsnog diverse beslissingen heeft genomen die haaks staan op een groen herstel uit de coronacrisis, zoals het uitdelen van een blanco cheque aan KLM zonder serieuze klimaatvoorwaarden, het uitdelen van staatssteun aan Royal IHC zonder een exitstrategie voor de fossiele activiteiten en de oprichting van het fossiele Bonaire Brandstof Terminals? Zo nee, waarom niet?

Kunt u een inschatting maken van het percentage van de door Nederland uitgedeelde corona-steunpakketten dat aanstuurt op een aantoonbare breuk met het fossiele «business as usual»?

Erkent u dat het merendeel van de corona-steunpakketten is gericht op het herstellen van de oude economie in plaats van op het integraal aanpakken van de klimaatcrisis, natuurrisis en coronacrisis? Zo nee, waaruit blijkt dat dit anders zit?

Kunt u concreet aangeven hoe u dan wel gaat zorgen voor een groen herstel uit de coronacrisis, een oproep die ondertussen al meermaals en vanuit diverse hoeken van de samenleving aan dit kabinet is gedaan?

Erkent u dat Nederland zo snel mogelijk een maximale inspanning moet leveren om een verdere opwarming van de Aarde te voorkomen en dat het onze morele plicht is ten opzichte van toekomstige generaties om de uitstoot van broeikasgassen in binnen- en buitenland zo snel mogelijk terugdringen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 15 t/m 19

De pakketten tot nu toe zijn gericht op in stand houden werkgelegenheid en beperken van de schok van de coronacrisis. De conjunctuurimpuls van de pakketten had als doel om de economische schade als gevolg van lockdowns etc. te beperken, en lijkt daarin succesvol. Ik kan daarom ook geen inschatting maken van het % pakketten dat aanstuurt op een aantoonbare breuk met het huidige uitstootniveau. Dit was geen doel van de pakketten en is niet meegenomen in de beoordelingskaders.

In het Klimaatakkoord heeft het kabinet een structureel pad voor CO₂-reductie vastgelegd. We blijven onverminderd vasthouden aan het realiseren van die ambitie en de bijbehorende investeringen, en deze vormen de integrale aanpak van de klimaatcrisis. Een volgend kabinet heeft de optie om deze structurele investeringen te verhogen met bijvoorbeeld de 4–6 mld. die wordt geadviseerd in het onlangs verschenen rapport «Bestemming Parijs» om realisatie van de klimaatdoelen dichterbij te brengen (Kamerstuk 32 813, nr. 664).

In aanvulling daarop heeft de Europese Commissie middelen beschikbaar gesteld via de Recovery and Resilience Facility (RRF). Tenminste 37% van de RRF-middelen dient ten goede te komen aan de groene transitie. Het doorvoeren van hervormingen was een belangrijke voorwaarde voor het kabinet om in te kunnen stemmen met de oprichting van de RRF. Juist om ruimte te bieden aan hervormingen in het Nederlandse plan, is ervoor gekozen de formatie mee te nemen en het nieuwe kabinet het definitieve besluit te laten nemen over het Recovery en Resilience Plan.